

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24

A Model for Developing Leadership of Administrators In

Border Patrol Police Schools under Border Patrol Police Sub - Division No.24

อุมาพร ธรรมสมบัติ¹, ธวัชชัย ไพไธล² และ สายันต์ บุญใบ³

Umaporn Thamsombat¹, Thawatchai Pailai² and Sayan Boonbai³

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต/สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

² อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต/สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต/สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

E-mail : Katae.t2526@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) 6 มิ.ย. 2562

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 11 ส.ค. 2563

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 26 ส.ค. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 2) สร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 3) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 เป็นครูใหญ่และครูฝ่ายวิชาการในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 จำนวน 36 คน จาก 18 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1.องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 47 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม มี 10 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านวิสัยทัศน์ มี 9 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านวิชาการ มี 19 ตัวบ่งชี้ 4) ด้านการเปลี่ยนแปลง มี 9 ตัวบ่งชี้ 2.รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ และ 5) การวัดและประเมินผล และ 3.ประสิทธิผลของรูปแบบวารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 พบว่า หลักการ, วัตถุประสงค์, เนื้อหา, กระบวนการพัฒนาและการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมมาก

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนา, ภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ABSTRACT

The purpose of this research was to 1) study the leadership of administrators in the Border Patrol Police School under the Border Patrol Police Sub-Division 24. 2) Create and develop the leadership development model of administrators in the Border Patrol Police School under Border Patrol Police Sub-Division 24 3) Study the effectiveness of leadership development model of administrators in Border Patrol Police School. Under the Border Patrol Police Sub-division 24, according to the developed model By using research and development methods (Research and Development: R&D) The experiment using the leadership development model of administrators in the Border Patrol Police School under the Border Patrol Police Sub-Division 24 was a teacher and academic teachers in the Border Patrol Police School under the Border Patrol Police Sub-Division 24. From 18 schools the instrument used for collecting research data consisted of unstructured interview form. Rating Scale Questionnaire for Leadership Assessment Form of Administrators in Border Patrol Police School under the Border Patrol Police Division 24, the statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The result of the research shows that 1.Leadership components of administrators in the Border Patrol Police School under the Border Patrol Police Sub-Division 24 consist of 4 components, 47 indicators as follows: 1) Moral, Ethics, with 10 indicators, 2) Vision, with 9 indicators. 3) Academic has 19 indicators. 4) Academic changes have 9 indicators. 2.The model of leadership development of administrators in the Border Patrol Police School under the Border Patrol Police Sub-Division 24 consists of 1) principles 2) objectives 3) content 4) processes and 5) measurement and evaluation and 3.The effectiveness of leadership development model of administrators in border patrol police schools. Under the Border Patrol Police Sub-division 24, found that the principles, objectives, content, development process and measurement and evaluation Is very suitable.

Keywords: Development Model, Leadership of Administrators In Border Patrol Police School

บทนำ

ตำรวจเป็นอาชีพที่ต้องสัมผัสกับประชาชน ปฏิบัติหน้าที่ตลอด 24 ชั่วโมง มีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชน รวมถึงคอยอำนวยความสะดวกและให้บริการกับประชาชนโดยไม่เลือกปฏิบัติกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง มีหน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติหน่วยงานหนึ่งมีชื่อว่า “ตำรวจตระเวนชายแดน” (ตจว.) ตำรวจตระเวนชายแดนเป็นตำรวจหน่วยหนึ่งในสังกัด สำนักงานตำรวจแห่งชาติแต่การปฏิบัติหน้าที่มีความแตกต่างกับตำรวจหน่วยอื่น คือ ต้องตระเวนตรวจพื้นที่ตามแนวชายแดน จึงมีหน้าที่เสมือนรั้วของชาติ และเป็นแนวป้องกันด่านแรกในการปกป้องอธิปไตยของชาติไทย ทำให้ได้พบเห็นประชาชนผู้เดือดร้อนเกี่ยวกับการครองชีพและโรคภัยไข้เจ็บจำนวนมาก จึงได้ให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะสามารถช่วยได้ จากการที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้โดยเสด็จพระราชดำเนิพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เที่ยมเยียนราษฎร ได้ทรงทราบว่าเยาวชนในชนบทส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาทุพโภชนาการ ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย ซึ่งจะมีผลเชื่อมโยงไปสู่ปัญหาด้านการศึกษาเพราะเมื่อเด็กเยาวชนมีสุขภาพไม่ดี ก็ไม่สามารถจะเข้ารับการศึกษาคิดได้ จึงมีพระราชดำริให้จัดทำโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โดยให้เริ่มดำเนินการครั้งแรกในปี พ.ศ. 2523 ต่อมาทรงมีพระราชดำริว่าเด็กนักเรียนที่จบการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนแล้วแทบไม่มีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงต่อไปได้ เนื่องจากครอบครัวมีฐานะยากจนและขาดทุนทรัพย์ที่จะสนับสนุนได้ กอปรกับมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ห่างไกลหากต้องการที่จะศึกษาต่อก็ต้องเดินทางเข้ามาศึกษาในสถานศึกษาของอำเภอหรือจังหวัด ซึ่งก็จะประสบกับปัญหาในเรื่องที่พักอาศัยจึงมีพระราชประสงค์ที่จะช่วยเด็กนักเรียนเหล่านี้โดยได้พระราชทานทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดี มีสติปัญญาที่จะศึกษาต่อไปได้ ให้ได้รับการศึกษาต่อจนถึงชั้นสูงสุดตามระดับสติปัญญาความสามารถและความเหมาะสม ส่วนผู้ที่ไม่สามารถเข้ารับการศึกษาคิดต่อไปได้ รวมทั้งพวกที่ไม่มีสัญชาติก็มีพระราชประสงค์ให้ฝึกอาชีพที่สามารถใช้ได้ในท้องถิ่นนั้น จากจุดเริ่มต้นดังกล่าวจนถึงปัจจุบัน จึงได้มีโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เกิดขึ้นทั้งสิ้น 8 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน 2) โครงการส่งเสริมสุขภาพการศึกษา 3) โครงการฝึกอาชีพ 4) โครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 5) โครงการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน 6) โครงการส่งเสริมสหกรณ์ 7) โครงการส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก 8) โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐรวม 10 หน่วยงาน คือ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมอนามัย กรมควบคุมโรค สถาบันอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ และสถาบันส่งเสริมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้เด็กเยาวชนและประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร และด้อยโอกาสทางการศึกษาได้รับโอกาสเช่นเดียวกับเด็กนักเรียนในเขตเมืองหรือเขตชนบท กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนได้พัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติงานใหม่สำหรับการให้การศึกษาคิดและเยาวชนตามแนวชายแดนและถิ่นทุรกันดาร โดยกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน คือ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดโอกาสของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่ทุรกันดาร ไกลคมนาคมหรือเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาด้านความมั่นคงให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เสมอภาคและมีคุณภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและในช่วงเวลานั้นเอง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานคำแนะนำว่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนควรกำหนดปรัชญาให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอย่างแท้จริง กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนจึงได้กำหนดปรัชญาของโรงเรียนขึ้นว่า “สร้างภูมิปัญญา พัฒนาคุณภาพชีวิต สัมฤทธิ์ผลความมั่นคง” ซึ่งสะท้อนบทบาทของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่สำคัญ 3 ประการ คือ บทบาทเป็นสถานศึกษา บทบาทเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และบทบาทเป็นหน่วยรักษาความมั่นคงปลอดภัยและรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชนผลสำเร็จ (ฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น, 2562)

กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 (กก.ตชด.24) ได้ดำเนินการส่งเสริมการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่ถิ่นทุรกันดารห่างไกลคมนาคม ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านการศึกษาโดยตรงไม่สามารถที่จะเข้าไปจัดการให้กับเด็กและเยาวชนเหล่านั้นได้ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 จึงได้เข้าไปดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และส่งข้าราชการตำรวจเข้าไปทำหน้าที่ครูใหญ่และครูสอนเด็กและเยาวชน ซึ่งประกอบด้วยงานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการการเงิน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อย่างไรก็ตาม การบริหารงานโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ยังคงใช้แนวทางการบริหารงานตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนด โดยการบริหารงานในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั้งครูใหญ่ คณะครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ปัจจุบันมีโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 จำนวน 18 โรงเรียน มีครูใหญ่ทั้งหมด 18 คน

จากการศึกษารายงานผลการประชุมการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 พบว่าผลการผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในช่วงปีการศึกษา 2562-2563 ที่ผ่านมาพบว่า มีคะแนนผลการทดสอบความรู้เฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของระดับชาติในทุกกลุ่มสาระวิชา รายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความรู้ระดับชาติ(O-NET) ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในช่วงปีการศึกษา 2560-2562

กลุ่มสาระวิชา	2560		2561		2562	
	ประเทศ	กก.ตชด.24	ประเทศ	กก.ตชด.24	ประเทศ	กก.ตชด.24
ภาษาไทย	46.58	37.70	55.90	47.33	49.07	43.58
คณิตศาสตร์	37.12	27.23	37.50	25.53	32.90	28.10
วิทยาศาสตร์	39.12	32.39	39.93	35.71	35.55	32.24
อังกฤษ	36.34	26.14	39.24	29.63	34.42	27.08

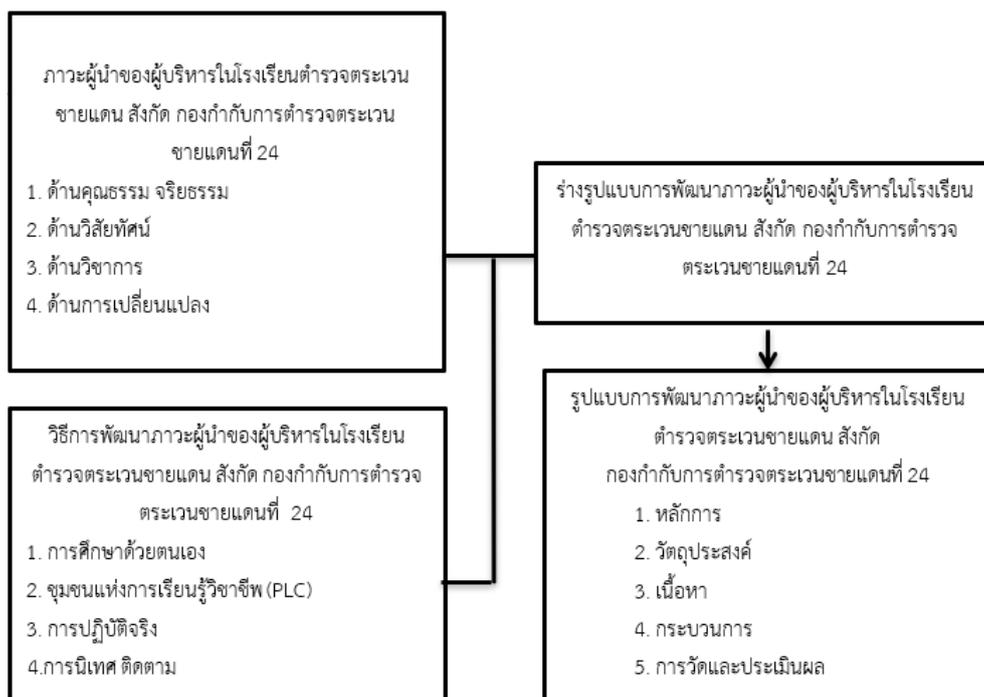
จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการทดสอบความรู้ระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในช่วงปีการศึกษา 2560-2562 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าโรงเรียนในสังกัดอื่น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 โดยคาดหวังว่าหากข้าราชการตำรวจที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร จะส่งผลให้การให้การบริหารงานในโรงเรียนบรรลุผลตามนโยบายและเป้าหมายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและได้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งจะเป็นนวัตกรรม นำไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24
2. เพื่อสร้างและพัฒนาารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้นำและภาวะผู้นำ

Coyle (1997) ได้ทำการสรุปรวมคำจำกัดความของคำว่า ภาวะผู้นำ จากนักวิชาการต่าง ๆ ที่แสดงถึงลักษณะของภาวะผู้นำตามแนวคิดของนักวิชาการนั้น ๆ พร้อมทั้งข้อสังเกตด้วยว่า ภาวะผู้นำนั้นมีความสำคัญเพราะมีคนฟังและยอมปฏิบัติตาม ดังนั้นผู้ตามก็มีความสำคัญด้วย หากไม่มีผู้ตามภาวะผู้นำก็จะไม่เกิด สอดคล้องกับ เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2550) ภาวะผู้นำเป็นศิลปะที่จำเป็นและสำคัญยิ่งต่อนักบริหารผู้นำที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำ (Leadership) ว่า ภาวะผู้นำ คือ ภาวะที่บุคคลที่มีความสามารถในการบังคับบัญชาบุคคลอื่นโดยได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่น เป็นผู้ทำให้บุคคลอื่นไว้วางใจและให้ความช่วยเหลือ ความเป็นผู้นำเป็นผู้มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก หรือสั่งการ การบังคับบัญชา ประสานงานโดยใช้อำนาจหน้าที่ (Authority) เพื่อให้การงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ต้องการความเป็นผู้นำหมายถึงผู้ที่มีความสามารถในการใช้ศิลปะในการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จด้วยความเต็มใจ ผู้วิจัยได้สรุปว่า ภาวะผู้นำ หมายถึงพฤติกรรมของบุคคลที่สามารถใช้ศิลปะหรือกระบวนการในการโน้มน้าว จูงใจ กระตุ้น ชี้แนะ อย่างมีศิลปะ ให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถและร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน โดยมีความเห็นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายขององค์กรและต้องร่วมแรงร่วมใจกันทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ให้สำเร็จผลด้วยดี

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้บริหารโรงเรียน

Daft (2008) ได้ศึกษาคุณลักษณะผู้นำจากผู้ที่ศึกษาตัวอย่างพฤติกรรมผู้นำ และผู้นำตามสถานการณ์ สรุปคุณลักษณะผู้นำที่ยอมรับ ดังนี้ 1) การมองโลกในด้านดีและมีความเชื่อมั่นในตนเอง (Optimism and Self-confidence) เป็นผู้ที่พัฒนาตนเองให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence) ด้านการตัดสินใจ และมีความคิดด้านดี สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ตามจนได้รับ การยอมรับและความศรัทธา นำไปสู่การสร้างแรงจูงใจและพันธกิจร่วมกันระหว่างผู้นำ และผู้ตาม 2) ความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม (Honesty and Integrity) การมีทัศนคติที่ดี ทำให้เกิดคุณธรรมหรือสามารถฟันฝ่าอุปสรรค ความซื่อสัตย์ คือ การทำในสิ่งที่ถูกต้องและไม่หลอกลวง ทำให้ผู้ตามยินดีที่จะเปิดใจ 3) ผู้ขับเคลื่อน (Drive) ผู้นำต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนการทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรการตั้งเป้าหมายการทำงานที่ท้าทาย มีความตื่นตัว กระฉับกระเฉง

ปิลัญ ปฎิพิมพาคม (2550) ได้ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1)การมีวิสัยทัศน์ที่ดี 2) ความสามารถในการจูงใจ 3) การเป็นตัวอย่างที่ดี 4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 5) ด้านความฉลาดและมีไหวพริบ 6) ด้านหลักในการปกครองโรงเรียน

3. การวิจัยและพัฒนา

ฐิติมา ไชยมหา (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้อุโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ

ครูในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การศึกษาดูงาน 3) การติดตามและประเมินผล การพัฒนา 4) การใช้ชุดการพัฒนา 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 6) การสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ 7) การให้มีคู่มือการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

รัชฎาภรณ์ อัครจันทร์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ 3 วิธี ดังนี้ 1) การศึกษาด้วยตนเอง 2) การฝึกปฏิบัติจริง 3) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

วิศิษฐ์ มุ่งนากลาง (2555) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตตรวจราชการที่ 11 โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ และ 5) การวัดและประเมินผล

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ซึ่งมีกระบวนการปฏิบัติงานตามแผนหรือแนวทางที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ แล้วนำแนวทางนั้นสู่การทดลอง ปฏิบัติเพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นหลังจากนั้นมีการสรุปและพัฒนางาน พร้อมทั้งจะเผยแพร่ต่อไป ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ 7 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาเชิงสำรวจ

ระยะที่ 2 จัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24

ขั้นตอนที่ 4 ร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24

ขั้นตอนที่ 5 พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24

ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูล แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าและแบบประเมินภาวะผู้นำภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 47 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม มี 10 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านวิสัยทัศน์ มี 9 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านวิชาการ มี 19 ตัวบ่งชี้ 4) ด้านการเปลี่ยนแปลง มี 9 ตัวบ่งชี้
2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ และ 5) การวัดและประเมินผล
3. ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 มีความเหมาะสมมากที่สุดทุกตัวชี้วัด และผู้ที่เข้ารับการพัฒนามีภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 เพิ่มขึ้นหลังการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 40.18

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 47 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม มี 10 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านวิสัยทัศน์ มี 9 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านวิชาการ มี 19 ตัวบ่งชี้ 4) ด้านการเปลี่ยนแปลง มี 9 ตัวบ่งชี้ ซึ่งองค์ประกอบและตัวชี้วัดได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำผลจากการวิเคราะห์มาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบ ตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมและความถูกต้องของรูปแบบ เนื้อหาของเอกสารประกอบการพัฒนาโดยผู้เชี่ยวชาญ 9 คน
2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา และ 5) การวัดและการประเมินผล โดยกระบวนการพัฒนา ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบที่ออกมาเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมเหมาะกับการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 เนื่องจากผู้วิจัยได้นำ

รูปแบบมาทดลองใช้ตามกระบวนการพัฒนารูปแบบพบว่าครุมีพฤติกรรมภาวะผู้นำ ของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 หลังพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติยา พร้อมสิน (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบประกอบไปด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา และ 5) การวัดและการประเมินผล

3. ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 มีความเหมาะสมมากที่สุดทุกตัวชี้วัด และผู้ที่เข้ารับการพัฒนามีภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 เพิ่มขึ้นหลังการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 40.18 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 และรูปแบบมีกระบวนการพัฒนาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรพล บุญมีทองอยู่ (2556) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับ มัธยมศึกษาขนาดกลาง: การวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาขนาดกลาง เป็นคุณลักษณะ และพฤติกรรมที่แสดงออกตามบทบาทตามหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนต่อผู้เกี่ยวข้อง เพื่อบริหารจัดการโรงเรียนให้ไปสู่เป้าหมาย คือ การได้รับรางวัลโรงเรียนรางวัลพระราชทาน ภาวะผู้นำที่สำคัญและปรากฏชัดเจนประกอบด้วย ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำทีม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 ประกอบด้วย 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านวิสัยทัศน์ 3) ด้านวิชาการ 4) ด้านการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สามารถนำข้อมูลที่ได้นี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้มีภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 มีภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สูงขึ้นจึงควรนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นี้ไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ เกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและเป็นการพัฒนาสู่ครูและนักเรียน

1.3 จากผลการทดลองใช้รูปแบบในการพัฒนาระยะที่ 2 การปฏิบัติจริง และระยะที่ 3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) สามารถใช้เวลาในปฏิบัติไปพร้อมกันได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรดำเนินการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนระดับภาคหรือระดับประเทศ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาเปรียบเทียบกับมีความเหมือนแตกต่างกัน หากมีความแตกต่างจะได้พิจารณาถึงสาเหตุที่แตกต่าง ถ้ามีความศึกษาเหมือนกันจะได้เป็นเครื่องยืนยันข้อค้นพบ ซึ่งจะทำให้ข้อค้นพบที่ได้มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

2.2 ควรนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ไปใช้ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนภาคอื่น เพื่อจะต้องรู้ที่เป็นภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยภาพรวม ผลที่ได้จะได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนและยกระดับคุณภาพของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพไธล ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณาช่วยเหลือ แนะนำ เสนอแนะ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งสอบถามความก้าวหน้าด้วยความเอาใจใส่ห่วงใยมาตลอดตั้งแต่ต้นจนงานวิจัยนี้สำเร็จได้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร คณบดีคณะครุศาสตร์ รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ อันมีคุณค่ายิ่ง ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอาความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์และนำเอาความรู้ไปใช้ในการทำงานต่อไป ขอกราบขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขเครื่องมือต่าง ๆ ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้บังคับบัญชาในระดับสูงในสำนักงานตำรวจแห่งชาติและข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 ทั้ง 3 จังหวัด ประกอบด้วย เลย บึงกาฬ อุดรธานี ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 ทุกท่าน และขอขอบคุณผู้ที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ที่มีส่วนช่วยเหลือให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี และขอขอบคุณนักศึกษาปริญญาเอกสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำรุ่นที่ 10 ทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือแนะนำ รวมถึงให้คำปรึกษาด้วยดีตลอดมา

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และพี่น้องทุกคนที่คอยให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน จนการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- ฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดอุดรธานี. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2563, จาก <http://is.udru.ac.th/local-scholars/bpps.html>.
- ฐิติมา ไชยมหา. (2556). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้โรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2552). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ แก่ไขครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.
- ปิลัญ ภูมิพิมพาคม. (2550). รูปแบบภาวะผู้นำและประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- รัตติยา พร้อมสิน. (2559). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- รัชฎากร อัครจันทร์. (2560). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- วิศิษฐ์ มุ่งนากลาง. (2555). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 11. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2558). กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, 2556.
- สุรพล บุญมีทองอยู่. (2556). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาขนาดกลาง : การวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- Coyle, Anne F. (1997). *The ASTD Trainer's Sourcebook Leadership*. New York: McGraw-Hill Companies, 12-14.
- Daft, Richard L. (2008). *The leadership experience*. (4th ed.) Mason, OH: Thomson South-Western, 38-42.